

Interpelacija

državnega poslanca Kluna in tovarišev do gospoda trgovskega ministra v državnem zboru 27. t. m.

Deželni zbor kranjski je v svoji seji dne 23. t. m. razpravljal peticijo občin Zagorje, Artiše in Kotredež, ki so se obrnile do deželnega zastopa s prošnjo, naj pri slavni vladi posreduje za odvrnitev nevarnosti, ki preti premogokopu v Zagorji in tamošnjemu prebivalstvu, zlasti delavcem. Ta nevarnost prihaja od tod, da je upravni odbor severne železnice vsled posredovanja nekega velikega delničarja trgovski hiši Davida Guttmanna dovolil jako znižane vozne tarife za premog, ki ga iz Ostrova pošiljajo južni železnici na Dunaji. To znižanje znaša 23 kr. pri 100 kil, kar je razvidno iz tega, da južna železnica ta premog v Matzleinsdorfu plačuje po 59 kr., ko vendar prava voznina iz Ostrova na Dunaj-Matzleinsdorf znaša 41.8 kr., cena premoga v Ostrovi pa 40 kr., tako da bi pri navadnem voznem tarifu premog v Matzleinsdorfu ne mogel biti ceneji kakor po 81.8 kr.

Kakor je predsednik pl. Herz naznanjal v „Neue fr. Presse“, dovoljeni so bili ti ugodni tarifi trgovski hiši Guttmannovi meseca julija 1887. Ker južna železnica doslej še ni bila pričela obravnav s kranjskimi in štajerskimi premogokopi zaradi nakupa za l. 1888 potrebnega premoga, kokurenca ostrovskega premoga v prvi vrsti pač ni imela namena južni železnici na korist pritisniti kranjske in štajerske premogokopnike, ki so baje zahtevali previsoke cene, ampak le namen, da posestnikom ostrovskega jam za prodajo premoga odpró pot v južno deželo in da s svojo ponudbo prehité kranjske in štajerske lastnike.

Ako pa taka nenaravna razvrstitev razprodajalnih okrajev uže sama po sebi ni prava, ker škoduje koristim rudarske industrije po naših deželah, ki prideje vsled tega ob vse kraje, kamor so dosedaj skoz leta in leta pošiljali svoje blago, je pa še tem bolj nedopustljiva, ako se oziramo na sredstva, katera so se rabila v do-sego tega namena.

Iz prej omenjene izjave pred sednika pl. Herza je razvidno, da se sklep upravnega odseka severne železnice, s katerim so bili dovoljeni dotični znižani vozni tarifi, po njegovem mnenji nikakor ne strinja s koristmi železnice, in da se je svoji službi odpovedal, ko je videl, da se ti njegovi nazori ne strinjajo z nazori pri tej železnici merodajnih velikih delničarjev. Pravi vzrok tega njegovega koraka, ki vsekakor priča o nepravilnih dogodkih, iskati je menda v tej okoliščini, da omenjeno znižanje voznih tarifov ni bilo le jako izredno, ne splošnim, temveč le privatnim koristim nekega posameznega podjetja namenjeno, ampak da je severna železnica pri dovolitvi teh ugodnih pogojev prezirala dotične postavne določbe, ker jih ni ne drugim dovolila, ne naznanila glavnemu železničnemu nadzorstvu, da bi jih bilo razglasilo.

Nepravilnost tacega ravnanja razodeva se pa še posebno v tem, da je mislil upravni odbor severne železnice, ko se je ta reč poizvedela, vozni tarif 37 kr. na

videz neizpremenjen obdržati, nasproti pa od kupne cene pri vsakem vagonu odpuščati 11 gold., kar se je samo zaradi tega podrlo, ker se je predsednik pl. Herz [takemu ravnanju odločno protivil.

Vse to kaže, da niso drugo nameravali, kakor splošnim javnim koristim namenjeni prometni zavod zlorabiti za zasebne namene, severnim premogokopom kolikor mogoče potuho dajati, kranjske in štajerske pa do dobrega uničiti.

Taki zlorabi se mora visoka vlada upreti in sicer ne le vsled svoje nadzorne pravice nad vsemi železnicami in zlasti še nad c. kr. privilegirano severno železnico, ampak tudi vsled svoje pogodbe s to železnico, po kateri državi pripada en del njenih dohodkov, in konečno tudi še z ozirom na silne socialne nevarnosti, ki na Kranjskem in Štajerskem vsled odpuščanja delavcev in uničenja vsakatega pridobitka preté javnemu blagostanju.

Slavna vlada ima pa še temveč vzroka, reč natančno preiskovati, ker se govori, da severna železnica še druge, enako enostransko zmanjšane tarife dovoljuje, kakor na pr. petrolejski čiščilnici v Reki, in ker bi se utegnili tudi primeriti, da bi severna železnica vsled jako znižanih voznih tarifov premog iz svojih lastnih jam spravljala na Kranjsko in Štajarsko, ter s tem pomnoževala dohodke svojih premogokopov, železnične dohodke pa zmanjševala na škodo države, ki se ima vdeleževati čistega dobička.

Z ozirom na vse te okoliščine, in posebno še z ozirom na to, da je bilo v Zagorji uže odpuščenih nekaj delavcev, si podpisani vsojajo gospoda trgovskega ministra vprašati: Vê li slavna vlada vse to in hoče li vse neprilичnosti odpraviti in severni železnici zaukazati, da nemudoma prekliče ostrovskega premogokopom dovoljene protipravilno znižane voznetarife?

Hohenwartov klub je bil soglasno dovolil, da se sme ta interpelacija izročiti, ki so jo tudi vsi dozdej že došli poslanci tega kluba podpisali. Razun njih jo je podpisal še goriški posl. prošt Jordan pa dr. Fuchs iz Liechtensteinovega kluba.

Zadeva sama dela ministerstvu hude preglavice; na oni strani vidi nujno potrebo, potegniti se za koristi naših južnih dežel in od prizadetih krajev odvrniti pretečo nevarnost, na drugi strani pa nasproti severni železnici vendar nima tolike oblasti, da bi ji smela prepovedati znižanje tarifov, kakor ji more na pr. prepovedati njih povikšanje. Nadejamo se pa, da soglasni klic vseh strank državnega zbora za pomoč proti nasilstvu severne železnice in njenih veljakov ne ostane brez vspeha in da bodo naši delavci, naši obrtniki, vozniki, kmetovalci itd., ki imajo zaslužek pri premogokopih, obvarovani nesreče, ki jim preti.

Naši dopisi.

Iz Ljubljane. — Osepnice v Ljubljani vedno še razsajajo; oboleva po 10—15 oseb na dan in tudi

pomira jih nekateri dan po več. Mestna zdravstvena gosposka opraviti ima na vse kola, da v bolnišnice spravlja obolele in umrle v mrtvašnico ter sicer vse ukrene, da se nalezljiva bolezen ne širi. Uradni izkazi o obolelih za kozami kažejo, da je sedaj za kozami bolnih okrog 200 oseb. — Zdravniki si obetajo, da se bolezen pri nastalem gorkejem vremenu ne bode več toliko širila, ker ubogo ljudstvo ne bode prisiljeno, potikati se v tesnih prostorih in tako širiti nalezljivo bolezen.

— Ljudska šola je predmet, s katerim se časništvo židov in tako zvanih „liberalcev“ minuli teden peča skoraj izključno zato, ker je knez Lichtenstein v državnem zboru predložil načrt novega državnega zakona, v katerem se prav v smislu državne temeljne postave predlagajo načela za ljudsko šolstvo. — Načela za to, ker nadrobnosti spadajo v področje deželnih zborov. — Po tem načrtu biti ima ljudska šola verska, to je, v nji mora se vsak učenec podučevati in izgojevati v svoji veri in po duhu in načelih svoje vere. Toraj katolik po katoliško, protestant po protestantovsko, žid po židovsko itd. — To načelo je po vsem naravno, zdravo in pravo in vendar toliko vriša v „liberalnem“ časništvu! Zakaj? zato, ker pomenja predlog Lichtensteinov pravno-versko izgojo mladini in ker s tem nasprotuje brezverstvu. Sicer se ne bomo spuščali danes v nadrobnosti predloga Lichtensteinovega. Le ene pomanjkljivosti njegove nam je naglašati: to je, da se je v njem izpustilo važno načelo, ono načelo, katero najbolj vpliva na vspehe šolskega poduka: v predlogu ni izrečeno, da mora biti v vsaki ljudski šoli učni jezik izključno le materinski jezik učencev.

— Gosp. c. kr. deželni predsednik baron Winkler podal se je v soboto jutro na Dunaj, in je bil, kakor čujemo, v ponedeljek v avdijenci pri cesarju.

— Slovenski vseučiliščniki na Dunaji priredili so minuli ponedeljek dopoldne ob 10. mrtvaško mašo za pokojnega monsig. Andreja Einspielerja v cerkvi sv. Urha v predmestji „Neubau“. Maševal je Slovenec benediktinec gosp. Konstantin Widmar, med mašo pa so krasno prepevali slovenski dijaki.

— Gosp. Rad. Pukl, zaprisežen tolmač za slovenščino, hrvaščino, srbsščino in bolgarščino na Dunaji, poročil se je minulo nedeljo s hčerjo premožnega dunajskega meščana.

— Bivši državni poslanec gornje-avstrijski grof Dürkheim umrl je minulo soboto večer v 65. letu starosti po dolgi bolezni na svoji grajščini Hagenberg na Gornje-Avstrijskem. Klub desnega središča (Hohenwartov), čegar zvesti člen je pokojni bil, poslal je pokojnemu krasen venec, udovi pokojnega pa izraz milovanja.

— Grofica Antonija Auersperg, rojena Schmidburg, soproga grofa Leona Auersperga grajščaka Izanskega, umrla je minulo nedeljo opoldne po dolgi vročinski bolezni v 42. letu starosti. Pokojna bila je obče čislana gospa v ljubljanskih mestnih krogih dobro znana. Po-

kojna zapustila je petero otrok in smrt njena vzbudila je vsestransko milovanje.

— Stritarjevih zbranih spisov prišlo je do sedaj na svetlo 31 snopičev.

Zahvala.

Preblagorodni gospod deželni predsednik **Andrej baron Winkler** je z ozirom na zdanje zdravstvene razmere ljubljanske, katere mogó le neugodne biti sleherni veselici, ukrenil opustiti priredbo plesa, ki je bil običajno o tem letnem času, pa je blagovolil za to doposlati mi **pet sto goldinarjev** v dobrodelne svrhe.

Od tega zneska vpredeljenih je **ljubljskim ubožcem 200 gold.**, društvu gospej krščanske ljubezni in pa ljubljanski dijaški in ljudski kuhinji po 50 gld., dalje varovališču malih otrok, Elizabetini otroški bolnici, deškemu sirotišču (Collegium Marianum), dekliškemu sirotišču, društvu katoliških rokodelskih pomočnikov, patrijotskemu deželnemu pomočnemu društvu kranjskemu, patrijotskemu ženskemu pomočnemu društvu kranjskemu in ljubljanski podružnici avstrijske družbe „Belega križa“ po 25 gold.

Napominane zneske izročujé določenemu namenu, smatram se dolžnim objavljati ta uprav vzvišujoč čin blagosrčne radodarnosti in ob jednom izrekati najtoplejšo zahvalo na znatnem darilu, naklonjenem tukajšnjim ubožcem.

V Ljubljani 22. dan januarija 1888.

Župan: **Grasselli** m. p.

Novičar iz domačih in tujih dežel.

Z Dunaja. — O položaju sploh, notranjem in unanjem poroča nam dunajski dopisovalec iz državnega zbora. — Ako bi človek pregledaval sedaj dunajske časnike, misliti bi moral res, da preti naši državi razpad, da bode vojna naša uničena, da se bliža konec sveta zavolj — šolskega predloga Lichtenstein-ovega. Vse kar je nekdanj pripadalo k levičarski „ustavoverni“ stranki, je na nogah — časniki kričé, shodi se sklicujejo, občinski in mestni odbori sklicavajo se k izrednim sejam samo v ta namen, da bi ugovarjali predlogu Lichtenstein-ovemu. Vse to pa v resnici priča samo to, da mora predlog biti — izvrsten. Ose ne glodajo slabega sadja!

Naš denarni minister Dunajevski si tudi lahko od veselja mane roke. Ravno kar razglašen izkaz o dohodkih, posrednjih in neposrednjih davkov, kaže, da so ti dohodki v minulemu letu 1887. znašali 288 milijonov goldinarjev, skoraj za deset milijonov več, kot v prejšnjem letu (1886.) S temi številkami v rokah ministru ne bode treba najemati tolikega posojila, kakor se mu je privolilo v državnih proračunih, lahko se more s takimi denarnimi vspehi sklicavati na svoje dobro gospodarstvo, sme se s tega sklepati na raščeče blagostanje naše države, pa tudi državnozborna večina se lahko sklicuje na svoje dobro gospodarstvo, na previdno proračunanje.